

Upprättad

2019-02-08, Dg, Cg

Giltig fr.o.m.

2019-10-01 (org.)

2024-03-15 (rev.)

Giltig t.om.

Tills vidare

Reviderad

2024-02-08, Dg, Mg, Cg

Beslutad

2019-04-05 (Styrgrupp, org.)

2024-03-15 (Styrgrupp, rev.)

(resp. org. se sid 4)

Instruktion för Samverkansperson och andra samverkansformer i Västra Räddningsregionen

Syfte och giltighet

Instruktionen syftar till att beskriva förhållningssätt och arbetsformer för samverkan med andra aktörer där räddningstjänsterna i räddningsregionen har en central roll. Instruktionen utgår från räddningstjänstbehov men knyter också an till bredare samhällsperspektiv.

En central del av instruktionen är att rollen samverkansperson tydliggörs och denna del baseras på policyn *Samverkan vid stabsarbete*, som är upprättad mellan olika räddningstjänstansvariga myndigheter, sjukvårdshuvudman och polismyndighet i närområdet. Dessutom behandlas samverkan med primärkommunernas krisledningsorganisationer.

Instruktionen omfattar inte samverkan i skadeområde eller rollen som planerad samverkansperson på enskilt evenemang.

Beslut om avvikelser från denna instruktion kan fattas av vakthavande räddningschef (VRC) (alternativt ordinarie räddningschef).

Revideringar

Följande förändringar och översyner är genomförda:

Datum	Förändring i korthet	Granskare
2024-02-08	Bilagan med ö.k. samvp uppdaterad med RSG:s nya medlemskommuner. Bilaga samvkonf. tillagd. AVRF borttagen på s 5.	Cg
2021-08-10	Inkluderat fler räddningstjänster, anpassningar mot föreskrifter, ELS m.m.	Arb. grupp, Cg, Mg, m.fl.
2019-04-04	För fastställande	Styrgrupp, Cg m.fl.
2019-03-13	Remissversion	Styrgrupp, Cg m.fl.
2019-02-08	Förhandsremiss till styrgrupp m.fl.	Arbetsgrupp

Sammanfattning

Samhällets aktörer har att olika uppdrag som sammantaget syftar till att värna om samhällets skyddsvärden. För att det aktörsgemensamma agerandet ska få effekt behöver vi rikta insatserna mot de hjälpbehov som är störst och agera med helhets-syn utifrån de skyddsvärden som står på spel.

Instruktionen syftar till att beskriva förhållningssätt och arbetsformer för samverkan med andra aktörer där räddningstjänsterna i räddningsregionen har en central roll. Samverkan kan ske i många olika former, varav samverkansperson är en form. Samverkan sker ofta genom att flera former används samtidigt.

Grunder för det tidiga agerandet:

- Agera tidigt och direkt, parallellt med att ansvars- och ledningsförhållanden med andra myndigheter klaras ut allteftersom.
- Vid tidskritiska händelser där kommunala resurser kan nå fram i en relevant tidsskala, ska det omgående larmas räddningsresurser i syfte att inleda kommunal räddningsinsats. RL ska så fort det är möjligt bedöma behovet av en kommunal räddningsinsats och informera LC/VB för att initiera en fördjupad bedömning.
- VRC ska kontaktas därefter och ta ställning till fortsatt roll för räddningstjänsten i situationen och samverkansbehov.
- Vid situationer som inte är tidskritiska ska bedömningsarbete startas (VB-RIL) och kontakt ske med VRC för beslut innan agerandet startas.

Den samhällsaktör som identifierar indikationer på att det kan uppstå en situation som behöver hanteras av flera aktörer, behöver tidigt ta initiativ för att skapa förutsättningar för samverkan.

Samverkanspersoner kan geografiskt utväxlas mellan olika ledningsplatser när samverkan behövs. Arbetsformen tillämpas vid situationer där samverkan behövs utan att de olika berörda beslutsfattarna kan befinna sig på samma geografiska plats. En samverkansperson företräder då den egna organisationen gentemot samverkande aktörer och har i normalfallet inte egna beslutsbefogenheter.

Behov av samverkansperson ska värderas av vakthavande befäl (VB) även om behovet kan identifieras och påtalas från samtliga ledningsfunktioner.

De personer som är godkända att tjänstgöra som VRC, VB, CSR, RIL eller IL ska kunna tjänstgöra som samverkanspersoner.

Beslut om att sända samverkansperson till annan organisation fattas av vakthavande räddningschef (VRC), ofta efter beredning av förslag till beslut från vakthavande befäl (VB) eller regional insatsledare (RIL). Notera att det inom CSR:s mandat ligger att vid behov självständigt ta initiativ till samverkan med medlemskommun(er), dock ska VB hållas informerad.

Larm- och ledningsoperatör knuten till stabsenheten följer vid behov med till annan samhällsaktör när RIL eller IL nyttjas som samverkansperson.

Vid långvariga skeenden, t.ex. längre än innevarande vecka, eller då särskilda omständigheter råder, ska samråd ske mellan VRC och berörd räddningschef om former etc. för samverkan.

Samverkanspersonen har en eller flera av dessa uppgifter:

- Aktiv informationsinhämtning-för att tidigt identifiera möjliga konsekvenser och påverkan på den egna organisationen och/eller räddningsregionen. Inhämtning av beslutsunderlag till egen organisation och egen organisations beslutsfattare.
- Delta i komplext bedömningsarbete (t.ex. aktörsanalys) tillsammans med representanter från andra samhällsaktörer (identifiera behov inom det drabbade sammanhanget) och föreslå helhetsutformad hantering.
- Beskriva konsekvenser avseende den egna organisationens ansvarsområde.
- Kontinuerligt informera om den egna organisationens planerade och vidtagna åtgärder med beaktande av sekretess.
- Föreslå lösningar för och uppgiftsfördelning mellan de olika samhällsaktörerna med beaktande att säkerställa att ställningstagande om uppgiftsfördelningen lyfts till den egna beslutsfattaren.
- Verka för att beslutsfattare knyts samman.
- Vara behjälplig med kommunikation mellan de berörda aktörerna.
- Sakkunnig beträffande kommunal räddningstjänst i allmänhet, exempelvis organisation av uppsamlingsplats, praktiska möjligheter för olika kommuner att ta emot haverister m.m. (vid sjöräddningstjänst).
- Underlätta kontakter gentemot primärkommuner vid statlig räddningstjänst.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1 Inledning	6
1.1 Avgränsningar.....	6
1.2 Samhällets skyddsvärden.....	6
1.3 Samverkan.....	7
1.4 Former för samverkan.....	7
1.5 Förhållningssätt	8
2 Grunder för det tidiga agerandet	9
2.1 Agerande då människoliv befaras vara hotade.....	9
2.2 Intern beredning och beslutshantering.....	9
3 Uppgifter och befogenheter för samverkansperson	11
3.1 Behov av samverkansperson.....	11
4 Andra arbetsformer för samverkan	13
4.1 Beslutsfattarsamverkan på flera organisatoriska nivåer.....	13
4.2 Inriktnings- och samordningsfunktion (ISF)	13
4.3 Analys- och beredningsgrupper (ISF-stöd)	14
4.4 Informationsdelningsforum.....	14
4.5 Sakkunnig specialtroll	14
5 Beslut om att sända samverkansperson	15
5.1 Bemanning vid räddningstjänstmyndigheter eller motsvarande	15
5.2 Larm och ledningsoperatör	15
5.3 Bemanning vid kommunal krisledning	16
5.4 Inställelse.....	16
6 Tillämpning	17
6.1 Med enskilda verksamhetsutövare (större industri)	17
6.2 Med kommuner	17
6.3 Kommunala krisledningsgrupper eller motsvarande	17
6.4 Mellan sjukvård, polis och räddningstjänst.....	17
6.5 Med länsstyrelser och regioner	17
6.6 Samverkan med aktör med nationen som geografiskt område	17
Bilaga 1: Grunder för samverkan	19
Bilaga 2: Fördjupning av hanteringsgrunder	21
Bilaga 3: Överenskommelse om samverkansperson mellan Räddningstjänsten Storgöteborg och dess medlemskommuner	23
Bilaga 4: Överenskommelse om samverkanskonferenser mellan Räddningstjänsten Storgöteborg och dess medlemskommuner	27

Dokumentet beslutat

Senaste revidering fastställd i respektive organisation enligt nedan:

Org.	Datum	Beslutsfattare	Org.	Datum	Beslutsfattare
BORF	2024-03-15	Christian Weberberger	Strömstad	2024-03-15	Ida Luther Wallin
RSG	2024-03-15	Anders Ekberg	Sotenäs	2024-03-15	Peter Bergman
Öckerö	2024-03-15	Peter Eriksson	Tanum	2024-03-15	Gunnar Ohlén
Herrljunga	2024-03-15	Robert Olsson			

Använda förkortningar

BORF	Bohus Räddningstjänstförbund
Herrljunga	Herrljunga Räddningstjänst
RSG	Räddningstjänsten Storgöteborg
RNB	Räddningstjänstssamverkan Norra Bohuslän (Strömstad-Tanum-Sotenäs)
Öckerö	Öckerö Räddningstjänst
IL	Insatsledare
ISF	Inriktnings- och samordningsfunktion, se MSB:s <i>Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar</i> .
ISF-stöd	Stöd till Inriktnings- och samordningsfunktion, se MSB:s <i>Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar</i> .
ISK	Inriktnings- och samordningskontakt, se <i>MSB:s Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar</i> .
LC	Ledningscentralen
LSO	Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
RCH	Räddningschef (i respektive räddningstjänst ovan)
RIL	Regional insatsledare
RL	Räddningsledare
Räddningsregion	Samarbete mellan flera rtj som i Västra Räddningsregionen omfattar: - räddningsledningssystem baserat på avtalssamverkan för styrning av det pågående i flera kommunala räddningstjänstverksamheter, samt - modell för ett gemensamt förvaltnings- och utvecklingsarbete. <i>(Anm: Västra Räddningsregionen omfattar de räddningstjänster som listas ovan.)</i>
StL	Styrkeledare
VB	Vakthavande befäl. Leder i rollen som driftchef det löpande arbetet i den övergripande ledningen på uppdrag av räddningsledningschefen, men kan även inneha andra roller, t.ex. stabschef.
VRC	Vakthavande räddningschef, ansvarar i rollen som räddningsledningschef för hela beslutsdomänen systemledning.

1 Inledning

Instruktionen beskriver tillämpad samverkan, t.ex. i rollen samverkansperson, vid följande av räddningstjänsterna i räddningsregionens uppdrag:

- Planering och genomförande av kommunala räddningsinsatser samt beredskap vid förhöjd risk- och hotbild för sådana insatser.
- Planering och deltagande i statliga räddningsinsatser samt beredskap vid förhöjd risk- och hotbild för sådana insatser.
- Stöd till kommunerna vid samhällsstörningar och kriser.

Instruktionen behandlar huvudsakligen samverkan i akuta situationer och inom VRC:s ansvarsområde. Samverkan vid andra situationer, t.ex. evenemangsplanering eller långvariga och diffusa skeenden, hanteras utifrån andra rutiner och överväganden inom respektive organisation.

Instruktionen syftar till att tydliggöra rollen som samverkansperson samt att beskriva tillämpning i olika situationer. I de delar instruktionen beskriver rollen som samverkansperson är den baserad på policy *Samverkan vid stabsarbete* (upprättad 2004-06-04, reviderad 2016) som är upprättad mellan olika räddningstjänstansvariga myndigheter, sjukvårdshuvudman och polismyndighet i närområdet. Dessutom behandlas samverkan med primärkommunernas krisledningsorganisationer.

I instruktionen används benämningen samhällsaktör då olika myndigheter avses.

1.1 Avgränsningar

Instruktionen omfattar inte:

- Samverkan inom och i anslutning till skadeområde, utgångspunkter för detta finns i *Instruktion för Räddningsledare i Västra Räddningsregionen*.
- Rollen som planerad samverkansperson vid enskilt evenemang.

1.2 Samhällets skyddsvärden

Samhällets aktörer har att olika uppdrag som sammantaget syftar till att värna om samhällets skyddsvärden. För att det aktörsgemensamma agerandet ska få effekt behöver vi rikta insatserna mot de hjälpbehov som är störst och agera med helhets-syn utifrån de skyddsvärden som står på spel.

Människors liv och hälsa –Hjälpbehov för att ta hand om omkomna samt fysiskt och psykiskt skadade.

Samhällets funktionalitet –Till exempel hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, belastning på mobil- och datanät, institutioner kan behöva inrymma eller utrymma, personal kan inte ta sig till eller från arbetsplatser.

Demokrati, rättssäkerhet, mänskliga fri- och rättigheter – Grundläggande samhällsstrukturer, symboliska mål eller personer. De demokratiska grundvärderingarna och fri- och rättigheterna.

Miljö och ekonomiska värden – T.ex. värdefulla kulturmiljöer eller kulturarv. Ekonomiska värden påverkas när produktion av varor och tjänster påverkas, till exempel besöksnäring och evenemang.

Nationell suveränitet – T.ex. ett terroristattentat kan syfta till att påverka de politiska beslutsprocesserna i landet vilket i sin tur kan påverka den nationella suveräniteten.

Benämningen *samhällsstörningar* används som samlingsbegrepp för alla typer av händelser och företeelser som hotar eller skadar det som ska skyddas i samhället.

1.3 Samverkan

Vid en samhällsstörning av något slag, exempelvis en olycka, genomför flera aktörer olika insatser så att åtgärder av olika slag sätts in för att skydda och mildra negativa konsekvenser i det drabbade sammanhanget i samhället. Samverkan syftar till att det gemensamma agerandet ska bli så bra som möjligt. Samverkan handlar om att genom överenskommelser skapa aktörsgemensam inriktning och samordning så att de åtgärder som sätts in skapar största möjliga effekt gentemot det skyddsvärda.

Samverkan syftar bland annat till att inrikta och samordna planering och genomförande av olika samhällsaktörers verksamheter. Samverkan innebär att samhällets aktörer agerar tillsammans i ett sammanhang och att varje aktör bidrar med bedömningar, beslut, åtgärder och andra förberedelser. Varje aktörs agerande behöver utformas på ett sådant sätt att det totala genomförandet som flera samhällsaktörer bidrar med leder till en optimerad organisationsöverskridande åtgärdsproduktion.

Vid en händelse är ofta olika lagstiftningar tillämpbara (exempelvis Lag om skydd mot olyckor, Polislagen samt Hälso- och sjukvårdslagen). Olika samhällsaktörer har därför ansvar för att agera mot olika delar i en sammansatt händelse. Utöver att det kan bedrivas en polisinsats (Polislagen) och en sjukvårdsinsats samtidigt som en räddningsinsats (LSO) så kan det också i vissa fall bedrivas samtidiga räddningsinsatser enligt LSO. Alla samhällsaktörer behöver tidigt ta initiativ för att skapa förutsättningar för samverkan då det räcker att en samhällsaktör identifierar ett aktuellt eller kommande behov, så kan en samverkanssituation uppstå som behöver hanteras. Genom tidigt agerande skapas förutsättningar för att andra aktörer kan agera på ett förutseende sätt (proaktiv ledning).

Lag om skydd mot olyckor (LSO) reglerar vilken, eller vilka, räddningstjänstmyndighet som ansvarar för räddningstjänsten i den enskilda situationen då 1 kap. 2 § LSO är tillämplig. Det kan handla om *flygräddningstjänst, sjöräddningstjänst, miljöräddningstjänst till sjöss, fjällräddningstjänst, efterforskning av försvunnen person i andra fall, räddningstjänst vid olycka vid kärnteknisk anläggning* och *kommunal räddningstjänst*. Utifrån det som sker kan i vissa fall flera räddningsinsatser (kommunal räddningsinsats och statlig räddningsinsats av något slag) enligt LSO behöva genomföras samtidigt. Respektive aktör/myndighet beslutar i varje enskilt fall om tillämpningen av sitt uppdrag utifrån behovet i händelsen.

Det bör särskilt noteras att samverkan innebär aktivt arbete för ledningsorganisationen även om det för stunden inte behöver pågå konkreta åtgärder inne i ett skadeområde. Ett exempel på detta kan vara då räddningstjänsten förbereder åtgärder som ska genomföras vid en befarad explosion vid ett hot, samtidigt som polisen håller på att oskadliggöra aktuell sprängladdning. Ledningsarbetet med att förbereda dessa räddningstjänståtgärder är en pågående räddningsinsats (under förutsättning att kriterier enligt LSO är uppfyllda) redan i detta förberedande skede. Denna räddningsinsats bedrivs då parallellt i tiden med den polisiära insatsen.

1.4 Former för samverkan

Samverkan kan ske i flera former, till exempel:

- Berörda beslutsfattare/chefer träffas eller samverkar per telefon, digitalt möte eller motsvarande.

- Person i den egna organisationens stab får uppgiften att samverka med annan samhällsaktörs organisation t ex via telefon, digitalt möte eller motsvarande.
- Samverkansperson sänds till annan samhällsaktörs ledningsplats, särskilt upprättat informationsdelningsforum, ISF-stöd eller motsvarande.

Samverkan sker ofta genom att flera av ovanstående former används samtidigt.

1.5 Förhållningssätt

Nedanstående förhållningssätt är utgångspunkter för att samverkan tidigt ska komma tillstånd och bli effektiv:

- Ta initiativ till samverkan och vänta inte på att annan aktör gör det.
- I rollfördelning mellan aktörer ska vi prestigelöst väga av så att det blir så bra som möjligt för de drabbade.
- Den övergripande ledningen i räddningsledningssystemet kan tidigt både ta initiativ till att skicka personer för samverkan eller att personer ska komma till oss.
- Samverkan kan vid behov ske på flera organisatoriska nivåer och/eller på flera platser gentemot samma aktör. Det behöver då säkerställas att informationsutbytet kopplas ihop mellan dessa "noder". Knytningen ska ske med utgångspunkt i behov och samverkan kan därför ske med olika företrädare vid olika tillfällen.
- Vi inom Räddningsregionen ska vara ett föredöme beträffande samverkan!

Samverkan bygger också på att förhållningssätten *helhetssyn, perspektivförståelse, proaktivitet* och *samtidighet* från MSB:s *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar* anammas hos respektive aktör. Dessa förhållningssätt ger goda förutsättningar att utveckla samverkan samt att initialt fokusera på syfte och att nå effekt.

2 Grunder för det tidiga agerandet

Avsnittet behandlar agerande och beslut om samverkan vid räddningsinsatser som genomförs i anslutning till annan aktör med uppdrag enligt LSO. Det finns vid vissa händelser en geografisk närhet till annan aktörs ansvarsområde och det kan också finnas en "innehållsmässig" närhet med likheter eller beroenden mellan andra aktörers uppdrag och den kommunala räddningstjänstens uppdrag. Exempel är drunkningstillbud i havsbandet, och räddningsinsatser i områden som geografiskt gränsar till andra kommuner utanför räddningsregionen.

2.1 Agerande då människoliv befaras vara hotade

När människoliv befaras vara hotade är grunderna i agerandet att räddningstjänsten ska:

- Agera tidigt och direkt, parallellt med att ansvars- och ledningsförhållanden med andra myndigheter klaras ut allteftersom.
- Agerande bör ske från flera aktörer samtidigt. När resurser behöver komma samtidigt från flera håll för att nå drabbade (till en eller flera kända eller okända platser/positioner) ska detta direkt lyftas i samverkan mellan involverade aktörer så att agerandet kan samordnas. Ett sådant agerande ökar handlingsfriheten att styra om insatserna med minimal tidsfördröjning när läget efterhand klarnar.

2.2 Intern beredning och beslutshandling

Vid tidskritiska händelser:

- Vid tidskritiska händelser där kommunala resurser kan nå fram tidigt för ett avgörande positivt resultat, ska det omgående larmas räddningsresurser i syfte att inleda kommunal räddningsinsats.
- RL ska så fort det är möjligt bedöma behovet av en fortsatt kommunal räddningsinsats och informera LC/VB för att initiera en fördjupad bedömning.
- VB ska med hjälp av RIL (om denne inte åker på larm) eller annan lämplig kompetens bedöma rättsläget och behov och förutsättningar för samverkan och kontakta VRC för ytterligare beslut om:
  - Räddningstjänstens roll och tillämpning av uppdrag i situationen (fortsätta med kommunal räddningsinsats, medverka i statlig räddningsinsats eller eventuell annan roll, exempelvis verka för samordning och stödja medlemskommun).
  - Initiativ till att utväxla samverkansperson eller uppstart av andra samverkansformer.

Vid situationer som inte är tidskritiska ska bedömningsarbete startas (VB-RIL) och kontakt ske med VRC för beslut innan vidare åtgärder påbörjas. Exempel på sådana situationer är:

- Vid begäran om att medverka i statlig räddningsinsats enligt LSO för att hjälpa till att söka efter försvunna personer på land.
- Efterforskning av försvunnet luftfartyg där möjlig nedslagsplats är inom stora geografiska områden.
- Oljeutsläpp i havsbandet oavsett hamnområdesgränser eller grundstöta fartyg i närområdet etc.

Grunder för det tidiga agerandet:

- Agera tidigt och direkt, parallellt med att ansvars- och ledningsförhållanden med andra myndigheter klaras ut allteftersom.
- Vid tidskritiska händelser där kommunala resurser kan nå fram i en relevant tidsskala, ska det omgående larmas räddningsresurser i syfte att inleda kommunal räddningsinsats. RL ska så fort det är möjligt bedöma behovet av en kommunal räddningsinsats och informera LC/VB för att initiera en fördjupad bedömning.
- VRC ska kontaktas därefter och ta ställning till fortsatt roll för räddningstjänsten i situationen och samverkansbehov.
- Vid situationer som inte är tidskritiska ska bedömningsarbete startas (VB-RIL) och kontakt ske med VRC för beslut innan agerandet startas.

3 Uppgifter och befogenheter för samverkansperson

Ett exempel på arbetsform som omgående kan tillämpas kan samverkansperson(er) geografiskt utväxlas mellan olika ledningsplatser när samverkan behövs. Arbetsformen kan tillämpas vid situationer där samverkan behövs utan att de olika berörda beslutsfattarna kan befinna sig på samma geografiska plats. Samverkansperson företräder då den egna organisationen gentemot samverkande aktör och har i normalfallet inte egna beslutsbefogenheter.

Utsedd beslutsfattare i samverkanspersonens egen organisation (normalt VRC) beslutar om befogenheter och närmare uppgifter i den aktuella situationen. Fördelningen av beslut mellan nivåer inom organisation kan vara olika hos respektive samhällsaktör. Samverkanspersoner kan bistå att koppla samman rätt beslutsfattare utifrån sakfrågor inom olika organisationer.

En samverkansperson har en eller flera av nedanstående uppgifter.

Samverkanspersonen har en eller flera av dessa uppgifter:

- Aktiv informationsinhämtning-för att tidigt identifiera möjliga konsekvenser och påverkan på den egna organisationen och/eller räddningsregionen. Inhämtning av beslutsunderlag till egen organisation och egen organisations beslutsfattare.
- Delta i komplext bedömningsarbete (t.ex. aktörsanalys) tillsammans med representanter från andra samhällsaktörer (identifiera behov inom det drabbade sammanhanget) och föreslå helhetsutformad hantering.
- Beskriva konsekvenser avseende den egna organisationens ansvarsområde.
- Kontinuerligt informera om den egna organisationens planerade och vidtagna åtgärder med beaktande av sekretess.
- Föreslå lösningar för och uppgiftsfördelning mellan de olika samhällsaktörerna med beaktande att säkerställa att ställningstagande om uppgiftsfördelningen lyfts till den egna beslutsfattaren.
- Verka för att beslutsfattare knyts samman.
- Vara behjälplig med kommunikation mellan de berörda aktörerna.
- Sakkunnig beträffande kommunal räddningstjänst i allmänhet, exempelvis organisation av uppsamlingsplats, praktiska möjligheter för olika kommuner att ta emot haverister m.m. (vid sjöräddningstjänst).
- Underlätta kontakter gentemot primärkommuner vid statlig räddningstjänst.

Är inte uppdraget till samverkanspersonen tydligt ska denne aktivt fråga efter ett förtydligande av uppdraget. Förutom att det då blir tydligare för samverkanspersonen säkras också den egna organisationens förhållande till samverkanspersonen så att uppdraget och kontakterna till den övergripande ledningen kan utföras effektivt.

3.1 Behov av samverkansperson

Beslut om att sända och/eller ta emot samverkansperson(er) bör ske vid indikationer om ett kommande behov. En tidig aktivering skapar förutsättningar för informationsdelning och ett förutseende agerande i samverkan.

Behov av samverkansperson kan exempelvis föreligga vid:

- Omfattande, komplexa, udda eller långvariga händelser.
- En snabbt växande riskbild för olyckor eller hotsituationer.
- Vid störningar eller svåra påfrestningar, eller risk för sådana, av viktiga samhällsfunktioner.
- Behov av aktörsöverskridande beredningsarbete och informationsinhämtning för att skapa framförhållning.
- Behov av gemensamt nyttjande av vissa gränssättande resurser, t ex helikoptrar.
- Situationer då egna resurser medverkar hos annan samhällsaktörs verksamhet, exempelvis enligt lagen om skydd mot olyckor, annan författning eller enligt avtal/överenskommelser.
- Behov av samordning av information.
- Situationer då tyngdpunkten i händelsens skeende kan tänkas påverka olika aktörer i olika grad under olika skeden.
- Situationer som kräver samordning av beslut som fattas på olika legala grunder (enligt olika lagstiftning och beslutsfattare hos olika samhällsaktörer).
- Situationer då ett beslut i den ena organisationen får konsekvens för den andra aktören, t.ex. vid situationer med konkurrens mellan olika samhällsaktörers ansvarsområden.

I vissa avseenden kan samverkan också krävas mellan beslutsfattare hos de berörda samhällsaktörerna.

4 Andra arbetsformer för samverkan

4.1 Beslutsfattarsamverkan på flera organisatoriska nivåer

Att enbart utgå från att samverkan sker genom kontakter ute i ett skadeområde eller samverkanspersoner kan vara något snävt. Att tidigt bryta händelsekedjor vid en olycka kräver också tidig samverkan på övergripande organisatoriska nivåer för att skapa förutsättningar för hanteringen i ett skadeområde, exempelvis genom att olika ledningsorganisationer på olika platser knyts samman, matchas och följs upp. Ramar för enskilda räddningsinsatser kan behöva stämmas av med annan aktörs ledning då man kan behöva klara ut principiellt vilken aktör som ansvarar för olika delar. Samverkan direkt mellan beslutsfattare på övergripande organisatoriska nivåer kan behöva användas för att säkerställa vissa perspektivutbyten (exempelvis tolka organisationernas tillämpning av sina uppdrag och aktörsroller samt formella beslut).

Benämningen beslutsfattarsamverkan används för arbetssätt då inriktning och samordning ska uppnås genom överenskommelser mellan beslutsfattare från olika aktörer (organisationer). Beslutsfattare, d.v.s. personer med mandat, att fatta beslut på aktörens vägnar behöver därför samverka.

Beslutsfattarsamverkan kan omfatta (kommun)ledning, förvaltningsledning, sektor/enhetsnivå etc. och behöver ibland ske på flera "nivåer" samtidigt, allt från aktörer i ev. skadeområden till den politiska nivån. Hanteringsbehovet avgör på vilka nivåer samverkan etableras.

4.2 Inriktnings- och samordningsfunktion (ISF)

För att skapa struktur och helhet vid beslutsfattarsamverkan kan vid behov en *inriktnings- och samordningsfunktion (ISF)* sammankallas med syftet att företrädare för olika aktörer ska mötas för att föra dialog och träffa överenskommelser om aktörsgemensam inriktning och samordning. De ska utifrån en samlad lägesbild avväga eller prioritera åtgärder och resurser till de mest angelägna hjälpbehoven. En överenskommelse kan gälla allt från prioritering eller resursfördelning mellan aktörer, och ansvarsfördelning eller inriktning för fortsatt arbete. Avsikten är att åstadkomma större effekt i hanteringen av en samhällsstörning.

En inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) kallas normalt samman och hålls ihop av en geografiskt områdesansvarig aktör (en kommun på lokal nivå, en länsstyrelse på regional nivå eller MSB på nationell nivå). Dessa aktörer ska därför ges en möjlighet att stå värdar men räddningsregionen ska vara aktiv för att initiera behov och bistå i att växla upp arbetet om räddningstjänsten väsentligt kan bidra i hanteringen av samhällsstörningen (se nedan).

I praktiken kan en ISF anta formen av fysiska möten, ske via telefon eller digitala möten. Funktionen behöver inte vara sysselsatt kontinuerligt. VRC har ett uppdrag att kunna representera räddningstjänsterna i räddningsregionen i en ISF men har också uppdraget att verka för att vid behov växla upp det aktörsgemensamma arbetet med samverkan mellan högre beslutsfattare i organisationerna.

VRC ska ha en förmåga att vara koordinator för en inriktnings- och samordningsfunktion eller kunna utse annan lämplig person. I detta ingår bland annat att:

- Leda och dokumentera möten.
- Koordinera arbetet i funktionen.
- Erbjudas mötesplats.
- Organisera ett stöd till funktionen (vid behov).
- I samråd med berörda aktörer avgöra vilken sammansättning ISF och ISF-stöd behöver ha.

4.3 Analys- och beredningsgrupper (ISF-stöd)

Det finns ett behov av att vid vissa tillfällen skapa beredningsgrupper för aktörs-gemensam analys, beredning och planering. Syftet med en sådan gruppering är denna ska bidra med att definiera behov och ge underlag till beslutsfattare att inrikta det aktörsgemensamma agerandet med god framförhållning. Även analys och omfall kan behöva utformas i flera perspektiv. Var görs gemensamma analyser och omfallsplaner för det som påverkar flera aktörer? Ett sådant aktörsgemensamt arbete kan innehålla omvärldsbevakning, lägesuppföljning, planering för olika händelseutvecklingar, genomföra aktörsanalyser och ge förslag på gemensam inriktning. Även uppföljning av behov och vilka effekter som uppstår samt behov av justering i inriktningen.

En samlokalisering av personer från olika aktörer med lämplig kompetens kan få uppdrag att utgöra *stöd till inriktnings-och samordningsfunktion (ISF-stöd)* vilket kan inrymma en rad olika uppgifter som syftar till att stödja och ta fram ett samlat underlag för den aktörsgemensamma hanteringen av en samhällsstörning. Det kan innebära att kartlägga aktörssammanhanget, analysera samhällspåverkan och ta fram beslutsunderlag.

4.4 Informationsdelningsforum

Att samgruppera samverkanspersoner syftar till att underlätta informationsdelning och att skapa förutsättningar för att upprätta en samlad lägesbild mellan berörda aktörer. Samgruppering skapar förutsättningar för att informationsdelning kan ske i realtid om mellan flera aktörer samtidigt. Möjligheter skapas också till en form av "direktsamordning" och att snabbt reda ut konkreta samverkansbehov. Vid sådana forum kan det vara svårt att samtidigt få upp en hantering i längre tidsskalor. Analys- och beredningsgrupper (ISF-stöd) syftar i större utsträckning till arbete i längre tidsskalor.

4.5 Sakkunnig specialistroll

I situationer då särskild kunskap behöver tillföras en organisation, kan olika specialister/expertter (exempelvis geotekniker eller kemist) knytas till ledningsarbetet. En sådan person bidrar med specifik kunskap inom ett område och företräder inte en organisation.

Räddningsregionen kan efter begäran låna ut och ta emot personal i sakkunnig specialistfunktion.

Den sakkunnige specialistens uppgift (från räddningsregionen):

- Vara brand-, kem- eller räddningstekniskt sakkunnig i den besökta organisationens bedömandearbete.
- Vid behov kan en samverkansperson tillika utgöra sakkunnig specialist.

5 Beslut om att sända samverkansperson

Behov av samverkansperson ska värderas av vakthavande befäl (VB) även om behovet kan identifieras och påtalas från samtliga ledningsfunktioner.

Beslut om att sända samverkansperson till annan organisation fattas av vakthavande räddningschef (VRC) ofta efter beredning av förslag till beslut från vakthavande befäl (VB) eller regional insatsledare (RIL). Notera att det inom CSR:s mandat ligger att vid behov självständigt ta initiativ till samverkan med medlemskommun(er), dock ska VB hållas informerad.

Beslut om att till annan organisation framställa behov av en samverkansperson till räddningscentralen (RC) Gårda fattas normalt av VRC efter förslag från VB.

I tidskritiska lägen ska det prioriteras att snabbt skicka en tillgänglig ledningsfunktion i rollen som samverkansperson, för att därefter komplettera med lämplig kunskap och kompetens utifrån aktuell situation och behov så snart det är möjligt. VRC med hjälp av VB svarar för att pröva lämplig kompetens och att tydliggöra uppgiften och kommunikationsvägar för samverkanspersonen.

5.1 Bemanning vid räddningstjänstmyndigheter eller motsvarande

Förväntningarna på en samverkansperson kan skilja sig väsentligt från en situation till en annan. I vissa fall är det behov av snabbhet och överföring av information vid en olycka. Vid andra tillfällen utgörs samverkan av bedömningsarbete vid samhällsstörningar med diffusa mönster och oklara konsekvenser. Det är av särskild vikt att VRC:s beslut om bemanning och val av samverkansperson sker med utgångspunkt från behovet i den aktuella situationen. Några utgångspunkter för val av samverkansperson är följande.

Krav i situationen:

- Vilken uppgift och befogenhet samverkanspersonen ska ha och vilka krav som ställs på den enskilde behöver klaras ut. VRC med hjälp av VB svarar för att utforma uppgiften för samverkanspersonen vid varje enskilt fall.
- Tidsförhållanden och bemanningsförutsättningar i övrigt.

Organisatoriska förutsättningar:

- De personer som är godkända att tjänstgöra som VRC, VB, CSR, RIL eller IL ska alla kunna tjänstgöra som samverkanspersoner. Denna utgångspunkt handlar om att någon särskild beredskap för enbart samverkanspersonensrollen inte finns.
- I vissa fall kan det vara lämpligt att välja de personer (ur kategorin VRC, VB, CSR, RIL, IL) som har samverkanspersonsutbildning och/eller vars tjänst är placerad i lämplig säkerhetsklass.
- I vissa fall kan det vara lämpligt med personer med särskild kompetens eller förutsättningar även om de inte normalt tjänstgör i operativa ledningsfunktioner.
- Vid behov av att omedelbart (särskilda tidskrav) bemanna rollen som samverkansperson avdelas någon av dem som tjänstgör i ledningsenheterna (IL/RIL) samtidigt som annan person under tiden söks.

5.2 Larm och ledningsoperatör

Larm- och ledningsoperatör knuten till stabsenheten följer vid behov med till annan samhällsaktör när RIL eller IL nyttjas som samverkansperson. Arbetsuppgiften för ledningsoperatören anpassas till situationen.

Samverkanspersonen behöver ibland verka för att organisationerna hanterar såväl närliggande som mer övergripande problem med längre tidshorisont (tidsskalor). Vid behov av detaljerad information i korta tidsskalor bör en extra larm- och ledningsoperatör avdelas om det är viktigt att inte samverkanspersonen belastas med dessa uppgifter i korta tidsskalor.

Övriga arbetsuppgifter för larm- och ledningsoperatören kan vara att ombesörja kommunikation, dokumentation, plotting, inhämtning och sammanställning av uppgifter och underlag etc.

5.3 Bemanning vid kommunal krisledning

Kommunal krisledning kan tidigt behöva bemannas med samverkansperson från räddningsregionen som inte för stunden utgör beslutsfattare men som vid rätt tillfällen kompletteras med lämplig beslutsfattare. I vissa situationer (eller efter ett tag) kan strukturerade former för ISF och ISF-stöd nyttjas.

Inom RSG nyttjas primärt någon av de VRC som inte för stunden är i tjänst som VRC. I vissa fall kan det också behöva dubbleras med t.ex. med en representation av särskilt utvald bakgrund och någon med exempelvis VRC-bakgrund. Vid behov deltar beslutsfattare i form av tjänstgörande VRC (alt. RCH/Direktör) vid möten med kommunledningen.

I övriga kommuner nyttjas primärt tjänstgörande CSR, alternativt någon av de CSR som för stunden inte tjänstgör som CSR. I vissa fall kan representationen behöva dubbleras. Vid behov deltar beslutsfattare i form av berörd RCH (eller tjänstgörande VRC) vid möten med kommunledningen.

Vid långvariga skeenden, t.ex. längre än innevarande vecka, eller då särskilda omständigheter råder, ska samråd ske mellan VRC och berörd räddningschef om former etc. för samverkan. Även kommunchef eller annan företrädare för kommunledningen bör involveras i avstämningen.

5.4 Inställelse

Inställelse kan ske efter överenskommelse antingen direkt till den samverkande organisationen eller via RC Gårda. Tjänstedräkt ska normalt bäras om förutsättningarna vid inställelse så medger.

6 Tillämpning

Den konkreta tillämpningen för att tidigt skicka samverkansperson gentemot berörda samhällsaktörer sker normalt enligt nedan.

6.1 Med enskilda verksamhetsutövare (större industri)

CSR, IL, RIL eller annan lämplig kompetens skickas som samverkansperson till nödlägescentral eller företags krisledning vid behov. Vid händelse på petrokemisk industri i Stenungsund ska primärt CSR nyttjas.

6.2 Med kommuner

CSR, eller motsvarande kompetens, skickas till berörd kommun på eget initiativ eller efter beslut från VRC. VRC och CSR prövar om och när ordinarie RCH behöver kopplas in.

Notera att även om det inom CSR:s mandat ligger att vid behov självständigt ta initiativ till samverkan med kommun(er) så ska det gemensamma systemet informeras via VB.

6.3 Kommunala krisledningsgrupper eller motsvarande

Samverkansperson sänds alltid till respektive ledningsplats i berörd kommun.

6.4 Mellan sjukvård, polis och räddningstjänst

Normalt skickas samverkanspersonen till den organisation inom vars ansvarsområde tyngdpunkten i händelsen är relaterad till (exempelvis polisen vid upplopps-situationer eller pågående dödligt våld i publik miljö). Vid PDV-situationer i Västra Götaland skickas i enlighet med *Aktörsgemensam plan för hantering av attentat och höjd hotnivå* samverkansperson till polishuset som tidig representant för kommunal räddningstjänst oavsett händelsens geografiska skadeområde i Västra Götaland.

Ett annat exempel är att polisen kan skicka samverkanspersonen till OLR RC Gårda vid en kemikalieolycka.

6.5 Med länsstyrelser och regioner

Samverkan på regional nivå sker främst med Länsstyrelserna i Västra Götalands län och Hallands län samt regionerna VGR och Halland.

Vid situationer med pågående dödligt våld i publika miljöer (PDV) i Västra Götaland skickas i enlighet med *Aktörsgemensam plan för hantering av attentat och höjd hotnivå* samverkansperson till planerad samlokalisering för regionalt perspektiv på initiativ av länsstyrelsen som tidig representant för kommunal räddningstjänst oavsett händelsens geografiska skadeområde i Västra Götaland. Lämplig profil är VRC (tjänstgörande eller ej tjänstgörande) eller räddningschef eller dennes ersättare.

6.6 Samverkan med aktör med nationen som geografiskt område

Samverkansperson till statliga räddningstjänstansvariga myndigheter skickas till den ansvariga myndigheten, exempelvis till sjöräddningsledaren vid sjöräddningsinsats. Exempel då detta tillämpas är vid fartygsolycka, isolycka, oljeskada i havet etc.

Samverkansperson hos JRCC, KBV och polisens ledningsstab ska kunna bemannas även då samverkan med *annan* kommunal räddningstjänst utanför räddningsregionen föreligger. VRC bör så fort det är möjligt kontakta motsvarande funktion i

berörd räddningstjänst och erbjuda samverkanspersonens hjälp och stämna av principerna för denna medverkan. Rollen som samverkansperson ska tydliggöras för aktuell räddningstjänstmyndighet. Befogenheter och närmare uppgifter i den aktuella situationen beslutas av den berörda kommunala räddningstjänsten som då stöds.

Vid MIRG-insats bör i vissa fall två samverkanspersoner (samt larm- och ledningsoperatör) sändas till JRCC eller KBV:s ledningscentral. En av dessa två personer bör om möjligt vara MIRG-utbildad. Det kan vara av fördel att samverkansuppgifter i allmänhet (ex de berörda kommunala krisorganisationerna, berörd kustkommuns räddningstjänst) och MIRG-hanteringen (exv. MIRG-styrkor, avtalskommuner och transportförutsättningar) i övrigt, delas mellan dessa personer.

Bilaga 1: Grunder för samverkan

Utdrag från policy, rev. 2016-04-21:

Utgångspunkter

Samhällets beredskap vid påfrestningar bygger på en helhetssyn på samhällets samlade förmåga och resurser. Samverkan utgör grundrelation mellan olika organisationer med eget ansvar.

En händelse påverkar på olika sätt olika organisationers verksamhetsfält i samhället. Vid en händelse är ofta flera lagar och författningar tillämpliga samtidigt. Exempel på sådana lagar är: lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778), polislagen (SFS 1984:387) och hälso- och sjukvårdslagen (SFS 1982:763). Lag om skydd mot olyckor reglerar vilken räddningstjänstmyndighet som ansvarar för räddningstjänsten i den enskilda situationen då 1 kap. 2 § är tillämplig.

Utöver juridiska utgångspunkter handlar denna uppdelning också om att olika organisationer har specifik kompetens i samhället. Principiellt finns **inget** "ägandeförhållande" mellan händelsen och en viss organisation (ex kommunal räddningstjänst). Olika organisationer ansvarar för att åtgärda olika delar i en sammansatt händelse.

Utifrån den hjälpbehövandes perspektiv är det av vikt att samhällets organisationer samverkar med varandra för att hjälpen ska bli så bra utformad som möjligt. Varje organisation ansvarar för sin egen insats vid en händelse. Den egna organisationen har alltid arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar för sin egen personal. Olika organisationers insatser sker ofta samtidigt i tiden vid en händelse.

Flera organisationers samlade agerande handlar om att producera åtgärder i tid och rum på ett sätt som svarar mot dynamiken i hjälpbehovet. Eftersom förmåga och uppgift att vidta olika åtgärder är fördelat mellan olika organisationer i samhället behöver "åtgärdsproduktionen" ske i ett samspel över organisatoriska gränser.

Samverkan handlar om att skapa goda förutsättningar för olika organisationers arbete på ett sådant sätt att en god effekt av samhällets åtgärder uppnås gentemot hjälpbehovet. Samverkan måste genomsyras av lyhördhet, flexibilitet och ömsesidighet för att en organisationsöverskridande problemlösning ska åstadkommas.

Ett förhållningssätt är att andra organisationer tidigt behöver kontaktas för att olika delar av hjälpbehovet i en händelse ska kunna hanteras på ett förutseende sätt.

Förutsättningar för ett parallellt agerande

En av organisationerna (polis, kommunal/statlig räddningstjänst eller sjukvård) har normalt störst juridisk möjlighet att påverka eller har kompetens att bedöma de mest väsentliga faktorerna i utvecklingen av en händelse. Den organisationen har därför en form av initiativ för att underlätta samverkan.

För att skapa förutsättningar för att olika organisationers beslut ska bli enhetligt utformade, behöver en gemensam inriktning för de parallella insatserna klaras ut.

Efter det att den gemensamma inriktningen formats ska varje organisation fatta sina egna formella beslut. Denna ordning har sin utgångspunkt i tidigare synsätt om samverkan. Samverkan är alltså inte något kollektivt beslutsfattande rent juridiskt.

Juridiska relationer mellan organisationer vid räddningsinsatser

Nedan följer reflektioner beträffande några offentliga organisationer och relationerna mellan dessa.

- De organisationer som vid en händelse kan inneha räddningstjänstansvar är: Polismyndigheten, Länsstyrelsen, Kustbevakningen, Sjöfartsverket/JRCC, och kommunen.
- Enligt lag om skydd mot olyckor (1 kap. 4 §) innefattar inte åtgärder som vidtas enligt hälso- och sjukvårdslagen av räddningstjänstbegreppet. Därför ingår inte sjukvården i de tänkta organisationerna då det gäller att medverka i annans räddningsinsats. Sjukvården bedriver egen verksamhet parallellt i tiden vid en händelse.
- Enligt 6 kap 7 § lag om skydd mot olyckor ska olika myndigheter delta i en räddningsinsats under vissa omständigheter: "En statlig myndighet eller en kommun är skyldig att med personal och egendom delta i en räddningsinsats på anmodan av räddningsledaren..." En sådan skyldighet föreligger dock endast om myndigheten eller kommunen har lämpliga resurser och ett deltagande inte allvarligt hindrar dess vanliga verksamhet.
- Utöver att Polismyndigheten och Kustbevakningen vid vissa tillfällen har ett eget räddningstjänstansvar har myndigheterna alltid ett eget ansvarsområde enligt lag och andra författningar.

Då olika resurser utnyttjas från en annan organisation visar detta exempel på när en myndighet deltar i en annan myndighets räddningsinsats. Denna medverkan är en del av räddningsinsatsens genomförande och behandlar inte rent polisiära eller sjukvårdsinriktade insatser.

Vid tillfällen då annan organisation än polismyndigheten innehar räddningstjänstansvaret, kan relationen mellan aktuell räddningstjänstmyndighet och polismyndigheten vara av tre slag:

- Deltagande enligt 6 kap. 7 § lag om skydd mot olyckor.
- Hjälp (anm: i tidigare lagstiftning biträde; ändringen endast språklig) enligt 6 kap. 3 § i lag om skydd mot olyckor.
- Polisiärt agerande enligt polislagen etc (se vidare 2 § polislagen).

Även organisationer (myndigheter enligt lag om skydd mot olyckor) utan eget räddningstjänstansvar (exempelvis Försvarsmakten) kan delta i en räddningsinsats.

Bilaga 2: Fördjupning av hanteringsgrunder

Händelser kan i en del fall beröra flera aktörer/myndigheter när det gäller hanteringen av det som orsakar händelsen, dvs. att bryta pågående händelseförlopp. Andra aktörer såsom statlig räddningstjänst har också uppdrag (*exv. undsättningsansvar*) enligt LSO och Polismyndigheten har att oskadliggöra sprängladdningar vid bombhot (*anm; ej statlig räddningstjänst*) enligt propositionen till räddningstjänstlagen 1985/86:170. Det finns vid vissa händelser en geografisk närhet till annan aktörs ansvarsområde och det kan också finnas en "innehållsmässig" närhet mellan andra aktörers uppdrag och den kommunala räddningstjänstens uppdrag. Exempel på situationer är:

- Drunkningstillbud i havsbandet, eller i ytterområdena på gräns till andra kommuner utanför räddningsregionen.
- Efterforskning av försvunna personer.
- Efterforskning av försvunnet luftfartyg.
- Oljeutsläpp i havsbandet oavsett hamnområdesgränser eller grundstöta fartyg i närområdet etc.

Utöver att det samtidigt kan bedrivas en polisinsats (polislagen), en sjukvårdsinsats samtidigt som en räddningsinsats (LSO) så kan det också i vissa fall bedrivas samtidiga räddningsinsatser enligt LSO (kommunal räddningsinsats och en eller flera statliga räddningsinsatser) inom räddningsregionens geografiska område eller i dess närhet. I andra fall kan räddningstjänsten medverka i en statlig räddningsinsats. Det är alltså inte alltid flera räddningsinsatser utan det beror på situationen och hur de olika aktörernas uppdrag svarar mot behovet av ett agerande.

Varje aktör/myndighet beslutar självständigt om tillämpningen av sitt uppdrag. Även om räddningstjänsterna i räddningsregionen inte deltar i en statlig räddningsinsats eller själva bedriver en kommunal räddningsinsats ska rollen för räddningstjänsten prövas av VRC ("Tolka och besluta om uppdragstillämpning och aktörsroll för räddningstjänstverksamheterna."). Exempel på roll kan då vara att följa och bedöma händelseutvecklingen för eventuellt kommande påverkan eller "verka för att samordning kommer tillstånd mellan berörda aktörer", etc.

Aktörers uppdrag och ytterligare ingångsvärden

Vid tidskritiska situationer är den tidiga informationen ofta knapphändig och hela vidden av händelsen kan inte överblickas. Tidiga uppgifter kan därför i efterhand visas sig vara ofullständiga. Det kan också vara oklart var och när i tiden händelsen inträffade. Eftersom dessa händelser ibland sker i ytterområdena kan det råda en ovisshet ganska länge innan räddningsresurser kommit på plats.

Undsättning av personer som riskerar att drunkna är att betrakta som *kommunal räddningstjänst* inom hamnområde och i våra insjöar. Kommungränser till våra angränsade kommunala räddningstjänster går rakt igenom flertalet av våra sjöar, vilket förutsätter ett agerande från ibland flera kommunala räddningstjänster innan exakt position kan fastställas för att undsättning ska kunna ske utan tidsfördröjning.

Undsättning av människor som befaras vara i sjönöd ute på havet betraktas som *sjöräddningstjänst*. Någon exakt gräns utmed strandkanten finns inte vid drunkningstillbud nära land. Intentionen i lagstiftningen är att snabbaste resurs skall användas och en person som riskerar att drunkna nära land kan mera sällan anses vara i sjönöd, dvs det kan också betraktas som kommunal räddningstjänst.

Eftersom det också kan förekomma att personer lyckas ta sig upp och förflytta sig från ursprungligt läge, kan det uppstå behov av eftersökning som är ett polisiärt ansvar *efterforskning av försvunna personer i andra fall*.

Situationer då person/er kan ha hamnat i vattnet nyss inom vårt område innebär att kriterier för att starta en kommunal räddningsinsats är uppfyllt. Räddningsregionen ska i dessa fall svara för kommunal räddningsinsats (LSO) med räddningsdykare samtidigt som polisen vid behov kan starta en statlig räddningsinsats (*efterforskning av försvunnen person i andra fall* enligt LSO). Även vid situationer då polisen letat ett tag innan kontakt med räddningstjänsten tas, behandlas på samma sätt eftersom en person kan ha ramlat i vattnet i närtid till begäran.

Vid försvunnet luftfartyg bedrivs det flygräddningstjänst (JRCC). Den kommunala räddningstjänsten kan medverka i den statliga räddningsinsatsen för att leta efter nedslagsplats. Det kan vid fara för haveri redan ha startats en kommunal räddningsinsats parallellt med den statliga räddningsinsatsen och det kan i dessa fall bedrivas samtidiga räddningsinsatser enligt LSO. Även vid tydliga indikationer om att ett flygplan störtat i vårt område ska en kommunal räddningsinsats startas samtidigt. Det är i själva sökandet efter luftfartyget som den kommunala räddningstjänsten kan medverka i en statlig räddningsinsats.

Bilaga 3: Överenskommelse om samverkansperson mellan Räddningstjänsten Storgöteborg och dess medlemskommuner

I denna bilaga återges den överenskommelse om utbyte av samverkansperson som träffats mellan RSG och dess medlemskommuner.

Överenskommelse om samverkansperson

Syftet med denna överenskommelse är att beskriva formerna för utbyte av samverkanspersoner mellan Räddningstjänsten Storgöteborg och medlemskommunernas ledningar.

Överenskommelsen avser händelser när samverkanspersoner från medlemskommunerna samlokaliseras vid Gårda Brandstation, om inte annan plats meddelas.

Samverkansperson

En samverkansperson kan utväxlas mellan olika aktörers ledningar för att åstadkomma en effektiv aktörsgemensam hantering. Samverkanspersonen underlättar samverkan genom att vara en tydlig kontaktpunkt mellan organisationerna.

Utbyte av samverkanspersoner mellan räddningstjänsten och medlemskommunerna enligt denna överenskommelse syftar till att åstadkomma ett snabbt och samordnat initialt agerande vid olyckor och andra samhällsstörningar inom Räddningstjänstförbundets område.

Länsstyrelsen Västra Götalands län¹ beskriver att aktörerna i Västra Götalands län så långt det är möjligt bör svara upp mot andra aktörers behov av samverkanspersoner. Aktörerna bör också själva ta initiativ till att sända samverkanspersoner när det finns ett behov hos den egna aktören eller när det kan underlätta den gemensamma hanteringen. Samverkansperson som arbetsform nämns inte specifikt hos Länsstyrelsen i Hallands län². Däremot lyfts skyldighet hos varje aktör att informera sig, att anpassning åtgärder och att ta initiativ till samverkan.

Denna överenskommelse konkretiserar denna uppmaning och säkerställer förmågan till utbyte av samverkanspersoner mellan Räddningstjänsten Storgöteborg och medlemskommunerna. Därmed ökar förmågan till utbyte av samverkansperson även med andra aktörer. Denna överenskommelse ersätter inte andra samverkansformer, eller andra fall då samverkansperson kan behöva utbytas mellan organisationerna.

Överenskommelse

Denna överenskommelse har ingåtts mellan Räddningstjänsten Storgöteborg, Göteborgs Stad, Härryda kommun, Kungsbacka kommun, Lerums kommun, Mölndals Stad, Partille kommun. Under november 2023 har den kompletterats med Lilla Edets kommun, Stenungsunds kommun och Tjörns kommun.

Samtliga parter beredskapssamordnare (eller motsvarande) har varit med i utformningen av överenskommelse och arbetssätt.

Överenskommelsen har ingåtts av behörig beslutsfattare i respektive organisation och bilagan till överenskommelsen ingår som en del i respektive organisations rutiner för krisledning och samverkan vid räddningsinsatser.

Bilagan beskriver arbetssätt för att kommunerna snabbt ska kunna sända samverkanspersoner till Räddningstjänsten Storgöteborg, samt förväntningar och uppgifter för samverkanspersonen. Bilagan beskriver även vad som förväntas av räddningstjänsten som värd för samverkanspersonerna.

¹ Samverkan för att hantera samhällsstörningar – Gemensamt ramverk för aktörerna i Västra Götalands län

² Strategi för samverkan vid stora olyckor och kriser i Hallands län

Räddningstjänsten Storgöteborg ansvarar för att i dialog med medlemskommunerna följa upp och vid behov revidera överenskommelsen en gång om året.

Aktivering av samverkansperson

Rollen samverkansperson aktiveras när någon av medlemskommunerna eller räddningstjänsten bedömer att det kan vara en viktig resurs i hanteringen av en olycka eller samhällsstörning. Ett proaktivt förhållningssätt är huvudregeln. Det betyder att respektive kommun tar initiativ till att sända samverkansperson och att räddningstjänsten tar initiativ till att påkalla ett behov av och bjuda in en eller flera samverkanspersoner.

Plats för mottagande och samlokalisering av samverkanspersoner

Gårda Brandstation är den plats dit kommunerna sänder sina samverkanspersoner.

Brandstationen är alltid bemannad, vilket gör att räddningstjänsten har förutsättningar att dygnet runt, året runt kunna ta emot samverkanspersoner. Eftersom många tidskritiska händelser involverar räddningstjänst har räddningstjänsten tillgång till mycket information om läget vid olycksplatsen och kan förmedla den vidare.

Beroende på vad som inträffat kan den initiala samverkan ske vid annan plats t.ex. hos Polismyndigheten, Västra Götalandsregionen eller vid Kustbevakningens, JRCC och Försvarmaktens anläggning på Käringberget.

Räddningstjänsten har en upparbetad överenskommelse kring samverkan med dessa aktörer, vilket gör det lämpligt att ha Gårda Brandstation som utgångspunkt för samverkan mellan Räddningstjänsten och medlemskommunerna även om detta kompletteras med samverkan på en annan plats, alternativt omlokaliseras till annan plats när händelsen medger det.

Som komplement har respektive kommun planerat för att kunna ta emot samverkanspersoner i sin krisledningsorganisation. Det finns även planer för regional samverkan i Länsstyrelsernas regi.

Avgränsningar

Överenskommelsen berör inte den samverkan som sker mellan räddningstjänsten och kommunernas verksamheter i närheten av ett skadeområde. Andra kompletterande samverkansformer som samverkanskonferenser, arbetsmöten, inriktnings- och samordningsfunktioner är inte beskrivna i denna överenskommelse.

Samverkansperson till Gårda Brandstation

Bilaga till överenskommelse om samverkansperson som ingåtts mellan Räddningstjänsten Storgöteborg och medlemskommunerna. Denna bilaga ska ingå som en del i respektive organisationens instruktioner och rutiner för samverkan vid räddningsinsatser/krisledning.

Samverkansperson

Utbyte av samverkanspersoner mellan räddningstjänsten och medlemskommunerna syftar till att åstadkomma ett snabbt och samordnat agerande vid olyckor och andra samhällsstörningar inom Räddningstjänstförbundets geografiska område.

Syftet med funktionen samverkansperson är att åstadkomma en effektiv gemensam hantering. Samverkanspersonens närvaro underlättar samverkan genom att vara en tydlig kontaktpunkt som kan ta emot och dela information, bidra till lägesbilden och identifiera samordningsbehov.

Det är troligtvis mycket som initialt är oklart. En samverkansperson behöver därför vara beredd på att den mottagande organisationen är belastad. Lyhördhet, anpassningsbarhet och helhetsyn är förhållningssätt som bör tillämpas.

En samverkansperson bör ha god kunskap om kommunens ansvar, roll och mandat vid hantering av samhällsstörningar.

Aktivera funktionen samverkansperson

Varje organisation beslutar själv när samverkansperson ska skickas.

Följande kan vara vägledande:

- Olyckor som berör flera aktörer
- Behovet av att snabbt komma igång med samverkan
- När en eller flera organisationer initialt är mycket belastade av händelsen, vilket kräver att samverkan aktiveras enligt i förväg bestämda rutiner.
- Behov av informationsdelning, samordning av åtgärder och samordnad kommunikation i ett tidigt skede av en händelse
- Tillgången till information bedöms vara bättre på Gårda
- Händelsen kräver mycket av Räddningstjänsten och samverkan förenklas genom att kommunerna finns på plats på Gårda.

Generellt ska rollen kunna aktiveras på en relativt sett "låg tröskel", och hellre en gång för mycket än för lite.

Aktivering

1. Kontakta RSG:s stabschef och meddela:
  - Namn
  - Samverkansperson för x kommun
  - Beräknad tid för ankomst till Gårda.
2. Om det ej går att få kontakt via telefon/rakel åker samverkanspersonen direkt till Gårda (om det bedöms lämpligt av säkerhetsskäl).
3. Samverkanspersonen ska kunna legitimera sig vid ankomst.
4. Samverkanspersonen tar med egen utrustning i form av:
  - Dator
  - Telefon
  - Rakelenhet
  - Hörlurar för telefon och dator
  - Laddkablar till sin utrustning.

Förväntningar på kommunernas samverkanspersoner

En samverkansperson förväntas:

- Ha kunskap om den egna organisationens ansvarsområde
- Kunna förmedla den egna organisationens lägesbild
- Kunna göra en första bedömning av möjlig påverkan utifrån händelsen och pågående/planerade åtgärder
- Kunna bidra med ett kommunalt perspektiv i stort
- Kunna stötta andra kommuner som ännu inte skickat samverkansperson
- Kunna hantera information av känslig karaktär

Förväntningar på räddningstjänsten som värd

Räddningstjänsten Storgöteborg förväntas som värd för kommunernas samverkanspersoner att:

- Utse en värd för samverkanspersonen/samverkanspersonerna
- Ordna ett mottagande genom att möta upp och förse samverkanspersoner med t.ex. besöksbricka och eventuella passerkort.
- Visa samverkanspersonen till rätt lokal och tilldela en arbetsplats med tillgång till uppkoppling
- Informera om pågående arbete och rutiner, tider, kontaktvägar m.m.
- Informera om gällande säkerhetsrutiner (informationssäkerhet, utrymningsplan, etc.) och övriga praktiska frågor.

Uppgifter för samverkanspersonen

Samverkanspersonens uppgift är att aktivt medverka till att underlätta samverkan mellan de olika organisationerna. Detta genom att:

- Kunna förmedla information mellan kommunens och räddningstjänstens ledningsorganisationer.
- Identifiera behov av informationsdelning, att samordna åtgärder, resurser och/eller kommunikation
- Identifiera händelsens konsekvenser och påverkan på den egna organisationen
- Bidra med det kommunala perspektivet och beskriva kommunens uppdrag och roll, hur kommunen tolkar händelsen, vilka konsekvenser händelsen får för den egna kommunen samt informera om pågående, planerade och genomförda åtgärder
- Identifiera vilka aktörer som är berörda (aktörsanalys), vilka som bör finnas representerade på plats, och att hjälpa till att informera andra
- Koppla ihop beslutsfattare för olika sakfrågor/områden
- Bidra till att kommunikation till allmänhet och media samordnas genom att t.ex. koppla ihop kommunikatörer från respektive organisation
- Hjälpa till att identifiera behov av sakkunniga och experter utifrån aktuell situation
- Utifrån sakområde, kunna delta i bedömningsarbete och/eller hjälpa till att direkt samordna åtgärder som behöver genomföras omgående
- Hjälpa till att identifiera behov av och förutsättningar för anpassningar av organisering – från en relativt tidskritisk till mer långsiktig hantering.

Det är ansvarig beslutsfattare i samverkanspersonens egen organisation som beslutar om mandat och uppgifter i den aktuella situationen.

Bilaga 4: Överenskommelse om samverkanskonferenser mellan Räddningstjänsten Storgöteborg och dess medlemskommuner

I denna bilaga återges den överenskommelse om samverkanskonferenser som träffats mellan RSG och dess medlemskommuner.

Överenskommelse om samverkanskonferenser

Denna överenskommelse beskriver hur samverkanskonferenser används vid samhällsstörningar där det finns, eller kan finnas, behov av aktörsgemensam hantering.

Överenskommelsen avser samverkanskonferenser som initieras av Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG) eller medlemskommunerna vid förhöjd risk för olyckor samt vid inträffad eller befarad samhällsstörning¹. Överenskommelsen berör ej andra samverkansformer, regelbundna samverkanskonferenser enligt andra rutiner, eller andra fall då samverkanskonferenser kan behöva genomföras mellan RSG och medlemskommunerna.

Syften med samverkanskonferens

Genomförande av samverkanskonferens mellan RSG och medlemskommunerna enligt denna överenskommelse syftar bland annat till att:

- Utbyta information och skapa förutsättningar för en samlad lägesbild.
- Bedöma möjliga konsekvenser och händelseutvecklingar på kort och lång sikt.
- Identifiera hjälpbehov på kort och lång sikt, hur dessa kan hanteras och av vem.
- Identifiera behov av aktörsgemensam hantering och format för detta.
- Följa upp hantering och identifiera behov av justeringar.

Att genomföra samverkanskonferenser ska ses som ett möjligt verktyg för styrning. Det vill säga de är ett hjälpmedel för att åstadkomma inriktning och samordning av åtgärder när skyddsvärden drabbats eller hotas vid en inträffad eller befarad samhällsstörning.

Samverkanskonferens kan genomföras vid olika tidpunkter och vid mer eller mindre oklara situationer. Format, längd och innehåll ska anpassas efter såväl behov som vid vilken tidpunkt (fas i händelseutvecklingen) samverkanskonferensen genomförs. De ska utformas så att de leder till effektiv hantering av aktuella behov.

Samverkanskonferenser som verktyg vid aktörsgemensam hantering beskrivs ytterligare hos Länsstyrelsen Västra Götaland², Länsstyrelsen Halland³ samt för det gemensamma räddningsledningssystem VRR⁴ inom vilket RSG ingår.

¹ Denna överenskommelse ersätter tidigare överenskommelse om "Samverkan med kommuner och RSG inför allvarliga väderhändelser" från 2015.

² Länsstyrelsens plan för samverkan och ledning vid samhällsstörningar – Ramverk och metoder för särskild organisation.

³ Strategi för samverkan vid samhällsstörningar i Hallands län.

⁴ Samverkansperson och andra samverkansformer för samverkansformer i Västra Räddningsregionen.

Förhållningssätt

Förhållningssätt och principer enligt *"Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar"*⁵ framtaget av MSB, ska tillämpas.

En samverkanskonferens genomförs när något inträffat eller befaras att kunna inträffa och inledningsvis kan det var mycket som är oklart. Informationen kan vara knapphändig, situation och behov av samverkan kan vara både oklara och osäkra. Ett **proaktivt** förhållningssätt är huvudregeln, vilket innebär att samverkanskonferens ska genomföras på "låg tröskel". Det är viktigt att inte vänta till dess att all önskvärd information finns tillgänglig. Deltagande aktörer behöver aktivt bidra till att identifiera behov av såväl informationsutbyte som kan klargöra situationen, förutse möjlig händelseutveckling, behov av åtgärder och behov av gemensam hantering.

Det är också rimligt att anta att olika aktörer ser på situation med olika ögon – att respektive aktör har olika perspektiv på behov av åtgärder och samverkan. Genom **perspektivförståelse** kan olika perspektiv ses som en tillgång. Genom att tillämpa en **helhetssyn så** kan helheten för berörda bli så bra som möjligt, genom att respektive aktör i möjligaste mån också bidrar med åtgärder utöver det som ligger inom det enskilda uppdraget.

Tillfällen då samverkanskonferenser ska genomföras

Den aktör (medlemskommun eller RSG) som ser ett möjligt behov av en samverkanskonferens ska ta initiativ till att en sådan genomförs.

Samverkanskonferens enligt denna överenskommelse ska normalt genomföras:

- Vid vädervarningar.
- Vid förhöjd risk för olycka eller annan samhällsstörning utöver väderrelaterade händelser.
- Vid inträffad händelse där situation och behov är oklara.
- Vid inträffad händelse med identifierat behov av aktörsgemensam hantering.

Undantag: då samverkanskonferens genomförs i annan regi, exempelvis länsstyrelse, Polismyndigheten eller annan aktör, och då RSG och samtliga medlemskommuner bedömer att en ytterligare enskild samverkanskonferens inte medför något mervärde.

Överenskommelse

Överenskommelsen har ingåtts av behörig beslutsfattare i respektive organisation. Till överenskommelsen finns en bilaga som beskriver genomförande, agenda och förväntningar på respektive organisation. Detta implementeras i respektive organisations rutiner för hantering vid och inför samhällsstörningar.

Räddningstjänsten Storgöteborg ansvarar för att i dialog med medlemskommunerna följa upp och vid behov revidera överenskommelsen.

---

⁵ Publikation från MSB (2018). För närvarande pågår arbete med revidering.

Bilaga – Genomförande av samverkanskonferens

Detta dokument utgör bilaga till "Överenskommelse om samverkanskonferenser" som ingåtts mellan Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG) och medlemskommunerna. Bilagan beskriver genomförande, agenda och förväntningar på respektive organisation vid samverkanskonferenser och ska ingå som en del i respektive organisationens instruktioner och rutiner för samverkan vid olyckor och andra samhällsstörningar.

Att initiera samverkanskonferens

Vid förhöjd risk för olycka, vid inträffad olycka eller annan samhällsstörning, ska den som först uppmärksammar situationen initiera samverkanskonferens, om det inte uppenbart bedöms onödigt.

Följande kan vara vägledande:

- Vid vädervarningar⁶.
- Vid förhöjda risker (för olycka eller annan påverkan på samhällsviktig verksamhet/skyddsvärden) utöver väderrelaterade händelser.
- Vid inträffad händelse där situation och behov är oklara, där det finns behov av en förbättrad lägesbild.
- Vid inträffad olycka eller annan händelse som berör RSG och en eller flera medlemskommuner, med identifierat behov av aktörsgemensam hantering alternativt där samverkanskonferens inte uppenbart bedöms onödigt.

Generellt ska samverkanskonferenser initieras på en relativt sett "låg tröskel", och hellre en gång för mycket än för lite.

Inkallning

Kallelse till samverkanskonferens sker via telefonsamtal alt. sms och kompletteras om tid finnes med mail med syfte och agenda.

Format

Samverkanskonferenser genomförs med videokonferens, Rakel eller via telefonkonferens.

Vid nyttjande av Rakel används primärt talgrupper inom: VGöt KÖS-1-10.

Deltagare och ordförandeskap

Normalt kallas kommunernas TIB:ar. Varje organisation väljer själva vilka som deltar. RSG leder samverkanskonferensen om inte annat beslutas.

Initiering av samverkanskonferens

1. Kontakta RSG:s vakthavande befäl och informera om situation och önskemål om samverkanskonferens

2. RSG eller annan skickar ut kallelse till samverkanskonferens med följande information:
- anledning och syfte med konferens
- tidpunkt
- format (telefon/video/Rakel)
- ev. förväntningar, specifika frågeställningar, etc.

3. Samtliga deltagare förväntas kunna bidra med:
- hur man ser på läget, vad man vet, antar, etc.
- identifierade och möjliga hjälpbehov
- egen organisations vidtagna och planerade åtgärder
- behov av ytterligare åtgärder – egna, andras, gemensamma

⁶ Ej kuling eller motsvarande varningsnivå.

Agenda

Följande utgör stöd för att skapa en agenda med utgångspunkt i den s.k. "Helhetsmetoden"⁷ (understrukna rubriker). Agendan **ska** anpassas vid varje tillfälle utifrån såväl behov som vid vilken tidpunkt samverkanskonferensen genomförs.

- Inledning av möte och ev. upprop av deltagare
- Kort om bakgrund/orsak till samverkanskonferens
- Syfte med samverkanskonferensen
  - Initialt samlad lägesbild? Tillsammans värdera händelseutveckling och identifiera hjälpbehov? Identifiera behov av åtgärder? Följa upp och justera?
- Ungefärlig tid för genomförande
  - ev. uppmaning och att hålla sig kortfattad alternativt om mer detaljerade redogörelser/reflektioner uppmuntras
- Tolka skeendet:
  - Lägesbild; vad vet vi om vad som hänt, vad är antaganden?
  - Möjliga händelseutvecklingar; troligt – worst case?
  - Konsekvenser på kort och lång sikt?
  - Mediabild?
- Identifiera hjälpbehov och åtgärdsbehov:
  - Vad är påverkat? Kan påverkas? Vilka är hjälpbehoven på kort och lång sikt?
  - Åtgärder; genomförda, planerade, möjliga? Av enskilda aktörer och vad behöver göras gemensamt?
  - Informationsbehov?
- Analysera den gemensamma hanteringen:
  - Fungerar pågående/planerade åtgärder?
  - Behöver åtgärder vidtas för att den gemensamma hanteringen ska fungera bättre?
  - Hur bör en aktörsgemensam hantering organiseras? Format? Samlokalisering? Bedömnings- och/eller genomförandegrupper? (ISF-stöd, ISF)
- Utöva inflytande:
  - Sammanfattning av lägesbild, prioriteringar och hur åtgärder som gagnar helhet uppnås
  - Råder enighet?
  - Behövs särskilt beslutsfattande om fortsatt hantering?
- Beslut och förtydligande om hur ev. fortsatt samverkan sker
  - Nytt samverkansmöte? Fysiskt? Initiering ISF-stöd? Annat?

---

⁷ MSB:s Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar, 2015

Dokumentation

Minnesanteckningar ska föras vid varje gång samverkanskonferens genomförs. Mötesordförande utser en person som för anteckningar. Beslut ska fattas om anteckningarna mailas ut, och/eller publiceras i WIS.

Informationssäkerhet

Vid informationshantering ska perspektiv på informationssäkerhet (konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet) beaktas. Finns det behov av att dela information som omfattas av sekretess ska detta uppmärksammas och hanteras enligt gällande rutiner och regelverk.